

අකුරණ ගම්මානයේ පිගාඔය පිටාර ගැලීමෙන් ඇතිවන ගංවතුර තර්ජනයේ සමාජීය බලපෑම හා එය අවම කිරීම සඳහා ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සමාජ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.

පී.ජී.ඩී.එස්. පිලාස්සගේ¹

පිගා ඔය (PO) යනු ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම ගංගාව වන මහවැලි ගඟේ මැද ඇළ වෙත ළඟා වන අතු ගංගාවකි. පිගා ඔය හි කොටස් පසුගිය දශක කිහිපය තුළ අධික වර්ෂාපතන සිදුවීම් වලදී ගංවතුර සිදුවීම් කිහිපයක් වාර්තාවී තිබේ. ආසන්නතම ගංවතුර වාර්තා වූයේ 2022 දෙසැම්බර් 25 වන දින කුණාටුවකින් පසුව ය. ප්‍රධාන වශයෙන් මහනුවර - යාපනය (A9) මාර්ගය ඔස්සේ අකුරණ සිට කටුගස්තොට දක්වා ජලයෙන් යටවීම පැය 4ක කාලයක් ගමනාගමනයට බාධා එල්ල විය. ඇතැම් ප්‍රදේශවල ජලයෙන් යටවීම මාර්ග මට්ටමේ සිට අඩි 9ක් දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. පසුගිය දශක කිහිපය තුළ වේගවත් අනවසර නාගරීකරණය, ගංගා මායිම්වල ඉදිකිරීම්, පිටාර ගලා යන ප්‍රදේශ පිරවීම සහ පිගා ඔය ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ (කි.මී.83) ඉඩම් පරිහරණ වෙනස්වීම් හඳුනාගෙන ඇත. මේ අනුව, එය මතුපිට ගලා යාම වැඩි කරන අතර එය ගංවතුරට හේතු විය. මෙම ගංවතුර හේතුවෙන් දේපළ හානි, කෘෂිකාර්මික හානි සහ දෛනික ජීවිතය අඩාල වී ඇත. පිගා ඔය පිටාර ගැලීම නිසා ඇතිවන සමාජීය බලපෑම සහ ගංවතුර අවදානම අවම කිරීම සඳහා පුළුල් උපාය මාර්ග සකස් කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ විය. මෙය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, ගංවතුර ඇතිවීමේ මූල හේතු හඳුනා ගැනීම, ගමේ අවදානම තක්සේරු කිරීම සහ අනාගත ගංවතුර සිදුවීම්වල බලපෑම අවම කිරීම සඳහා ප්‍රායෝගික විසඳුම් යෝජනා කිරීම උප අරමුණුවලට ඇතුළත් විය. අධ්‍යයනය මිශ්‍ර ක්‍රම ප්‍රවේශයක් භාවිතා කරන ලදී. ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ මගින් ඉඩම් පරිහරණ රටාවන්, යටිතල පහසුකම් තත්ත්වයන් සහ ප්‍රජා ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පරීක්ෂා කරන ලද අතර, ප්‍රජා සහභාගීත්ව ක්‍රියාකාරකම් මගින් ගංවතුර සහ හැකි අවම කිරීමේ උපාය මාර්ග පිළිබඳ දේශීය දැනුම සහ ඉදිරි දර්ශන එක්රැස් කරන ලදී. නිර්දේශිත අවම කිරීමේ උපාය මාර්ග අතරට වැව් සහ රැඳවුම් පොකුණු වැනි ගංවතුර පාලන ව්‍යුහයන් ඉදිකිරීම, ජලාපවහන පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීම සහ තිරසාර ඉඩම් පරිහරණ පිළිවෙත් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් විය. මෙම යටිත් පවතින හේතූන් ආමන්ත්‍රණය කිරීමෙන් සහ අවම කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් සඳහා ප්‍රජාවගේ සහභාගීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන්, අධ්‍යයනය නිගමනය කරන්නේ අකුරණ ගම්මානයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කළ හැකි බවත්, අවසානයේ එහි පදිංචිකරුවන්ගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට සහ ගංවතුර අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා වඩාත් තිරසාර ප්‍රවේශයකට මඟ පෑදිය හැකි බවත් ය.

ප්‍රමුඛ පද: අකුරණ, පිගාඔය, ගංවතුර, තර්ජන, ජලාපවහන, ප්‍රජා සහභාගීත්වය

¹ සමාජවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, සමාජීය විද්‍යා හා මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.

ssh2020326@ssh.rjt.ac.lk